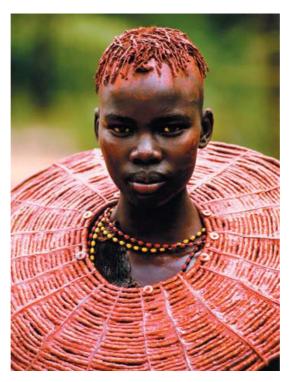
خێوهکان

ژنه نووسهری نایجیری چیماماندا نگوزی ئازیچی و: محهمهد عهبدوڵڵ

مووچەكەيان دزيم...!

ئەمرق ئەكىنا ئۆكۆرۆ-م بىنى، ئەو پىاوەى ماوەيەكى زۆر وامدەزانى مردووە، دەبوايە بنوشتامايەتەوەو پر چنگىك خۆلەم ھەلگرتايەو پىامدابكردايە، تا دلنىابم كە خىونىيە، كەسوكارەكانمان وا دەكەن، بەلام من پياوىكى خوىندەوارم، پرۆفىسۆرىكى خانەنشىن و تەمەنم حەفتاو يەك سالە، دەبىت ھىندەم زانست پىبىت كە پىكەنىنم بەم نەرىتانەبىت، ھەر لەبەر ئەوەش بوو خۆلم تىنەگرت، بەھەرحال ئەگەر بشمويستايە نەمدەتوانى ئەوە بكەم، چونكە ئەو زەوييەى يەكترمان لىبىنى، زەوييەكى كۆنكرىتى بوو لە بىناى خەزىنەى زانكۆدا،

چووبوومه ئەوى تا بۆ جارىكى دىكە پرسىيارى مووچەكەم بكەم٠

(رۆژ باش جەنابی پرۆفیسۆر)، یۆجیکی که فەرمانبەریّکی روخسار وشك بوو، وای وت، هەروەها وتیشی: (ببووره هیّشتا پاره نههاتووه)، فەرمانبەریّکی دیکه که ناوهکهیم له بیرکردووه، له و کاتهدا شتیّك له دهمیدابوو، ئهویش بهناماژه داوای لیّبووردنی کرد.

ئەوان لە سەر ئەم حالەتە راھاتوون٠

ههروهك منيش راهاتووم٠

ههروهها ئهو پیاوه داماوانهش راهاتوون که له ژیر دارمانجو کهدا کوبووبوونه وه بهدهنگی بهرز دهیانووت:

-وهزیری خویندنی بالا مووچهکهی دزیوم، یهکیکیان وای وت٠

یهکیکی دیکه بزی سهندهوه:

-به لکو بریکاری زانکق، که یاره کهی خستووه ته حسابه بانکییه کهی خقیهوه ۰

له عنهتی بریکاری زانکوّیان کرد، دوعایان کرد له پیاوهتی بکهویّت، مندالهکانی نهزوّك بن و بهسکچوون بمرن. لیّیان نزیکبوومهوه، سلاّویان لیّکردم و له شیّوهی بهخشیندا سهریان جولاّند، وهك نهوهی بهشیّوهیهك له شیّوهکان مووچهی خانهنشینیهکهی من له مووچهی خانهنشینیی نهوان، وهك نامهبهرو شیّوفیّر، گرنگتر بیّت.

وه کو رۆربه ی خه لُك به پروفیسور بانگیانکردم، فروشیاره دهستگیره کانیش هه روا ده که ن، ئه وانه ی له ژیر داره کاندا به دیار ده فره کانیانه وه دانیشتوون (پروفیسور! پروفیسور! وه ره موزی باش بکره).

قسهم لهگهل فنسینت کرد، له ههشتاکاندا که راگری کۆلیّر بووم ئهویش شوفیّرمان بوو.

(جەنابى پرۆفيسۆر، سى سالە مووچەى خانەنشىنىيەكەم وەرنەگرتووە) ھەروەھا وتى: (بەمشىوەيە خەلك خانەنشىن دەبن سى دەمرن).

وتم: (بەداخەوه)، بنگومان ينويستيشى بەوه نەبوو كە ينيبلنىم كارەكە چەند ناخۆشە٠

(حالّی چۆنه، پرۆفیسۆر؟ پێموایه حالّی له ئهمریکا زۆر باشه ۱۰۰ وانییه؟) ئهو بهردهوام پرسیاری کچهکهمانی دهکرد، ههرکاتێك من و ئهبیری هاوسه رمی ببردایه بۆ لای، ئهو کاتانه ی له كۆلێژی پزیشکی له ئانجۆ سهردانمان دهكرد ابیرمه ئهو کاته ی هاوسه ره که م كۆچی دوایی کرد، لهگهڵ خزمه کانیدا بۆ پرسه که هاتن و وتارێکی کاریگهری خوێندهوه، ههرچهنده دوورودرێژ بوو، به لام باسی مامه له ی باشی ئهبیری دهکرد، چۆن جلی كۆنه ی كچه که ی داوه تی بۆ منداله کانی.

وتم: (نیکیرو باشه)٠

(تكايه جەنابى پرۆفيسۆر كە قسەت لەگەڵ كرد، سلأوى منى پێبگەيەنە)٠

(ههر وادهكهم ٠٠٠٠٠)

بەدریّژی باسی ئەم ولاتەی كرد كە چاكەی لە بەرچاو نییه، باسی خویّندكارانی بەشی ناوخوّیی كرد، كە لە كاتی خوّیدا پارەی چاككردنی پیّلاوەكانیان نادەن، س بەلام سیّوی قورقوراگەی سەرنجی راكیّشام، بەشیّوەیەك ئاوسابوو، واپیّدەچوو له وەدابیّت پیّسته چرچولوّچەكەی ملی كون بكات و بیّته دەرەوه .

بیرم چوو له سهره تای شهسته کانی ته مه نیدایه - فه رمانبه ره نا ئه کادیمییه کان، له جیاتی شهست و پینج له شهست سالیدا خانه نشین ده کرین - به لام ئه و گهوره تر ده رده که وت. جگه له قریکی که م هیچ به سه رییه وه نه مابوو، زور بلیییه به رده وامه که یم بیره که نه ده برایه وه، ئه و کاتانه ی ده یگه یاندمه کاره که م، بیریشمه که زور حه زی له خویندنه وه ی روزنامه کانی من بوو، ئه و کاره ی که هه رگیز به باشم نه ده زانی .

(پرۆفیسۆر، مۆزمان بۆ ناکریت؟ برسێتی کوشتینی)، یهکێك له پیاوهکان ئهمهی وت، دهموچاوی نامۆ نهبوو. پێموابێت باخهوانی پرۆفیسۆر ئیبوهی دراوسێمان بوو. تۆنی دهنگی تێکهڵهیك بوو له راستی و گاڵته، پاقله ی سودانی و ههندێك مۆزم بۆ كرین، ههرچهنده ئهوهی ئهوان بهراستی پێویستیان بوو ههندێك شت بوو، دهموچاو و قوڵیان بهخۆڵهمێش دهچوو. هێشتا له بهردهم مانگی مایسدا بووین، بهلام كهشوههوا هێشتا وشكه لێره، بای وشك، تهقهتهقێكی كارهبایی جێگیر بوو له سهر جله كانم، تهپوتۆز له سهر برژانگهكانم، ئهمڕۆ كرێمم زۆر بهكارهێناوه، بهلام بهقێی وشكییهكهوه ههستمدهكرد دهستهكانم گرژبوون، ئهبیر بهردهوام سهرزهنشتی دهكردم، چونكه خوم بهجوانی چهور نهدهكرد، بهتایبهتیش له م جوّره كهشوههوایانهدا، ههندێکجار رایدهگرتم و بههێواشی كرێمی نیڤیای له قوّل و قاچ سروشتی پێستم خهسلهتێکی سهرنجراکێشه بوی، چونکه من پارهم نهبوو وهك ئهوانهی داخوازییاندهكرد، (ئهو پێستهی سروشتی پێستم خهسلهتێکی سهرنجراکێشه بوی، چونکه من پارهم نهبوو وهك ئهوانهی داخوازییاندهكرد، (ئهو پێستهی ناقلیشێت)، وای ناو نابوو.

شتیکی تایبه تم له رهنگه قاوه پیه زهردباوه که مدا نه دهبینی، به لام به تیپه ربوونی سال و به شیلانی دهسته کانی ئهبیس ورده ورده فیربووم شانازیی پیوه بکه م.

(سوپاس بق ئیّوه، پروّفیسوّر!) پیاوهکان وتیان پاشان بههه لّخه لّهتاندنی یه کتره وه سه رقالبّرون سهباره ت به وه ی کامیان دابه شیده کهن من وهستابووم و گویّم بق قسه کانیان شل کردبوو دهمزانی ئه وان به رِیّزی زیاتره وه له وه ی راها توون قسه یانده کرد، چونکه من له وی بووم:

-دارتاشی قازانجی نهماوه٠

-مندالان نهخوشن٠

-كێشهي قهرزهكان٠

پیدهکهنین ههروهك چون زوربهی جارهکان وا دهکهن٠

بیگومان چەرمەسەریی ھەبوو، پیویستیشە ھەبیت، بەلام روحیانەتیان بەشیوەیەك لە شیوەكان ھەر یەكانگیربوو. زقرجار وابیردەكەمەوە، كە منیش وەك ئەوانم لیدەھات، ئەگەر ئەو دامەزراندنانەی نووسینگەی فیدرالی ئامار نەبوونایه؟ ئەگەر نیكیرق سوورنەبوایە لە سەر ناردنی ئەو دۆلارانەی پیویستم پییان نەبوو؟ گومانم ھەیە، رەنگە وەك پشتی كیسەل بچەمیمایەتەوەو ریم بەكەرامەتم بدایە بتوایەتەوە.

كەشتىيە بەتالەكان

سەرئەنجام خواحافیزیم لیٚکردن و بەرەو ئوتۆمبیٚله کەم ھەنگاوم نا، کە نزیك ئەو دار سنەوبەرانە بوو کە کۆلیٚژی فیٚرکردنیان لە خەزیٚنه دەشاردەوه، ئەمە ئەو ساتە بوو کە ئیکینا ئۆکۆرۆ-م بینی.

سەرەتا ھاوارىكرد: (جىمس؟ جىمس تۆى، ئەوە خۆتى...؟) بەدەمى داپچراوەوە وەستا دانەكانى ھىشتا تەواوبوون من پارسال دانىكىم لە دەستدا بەقسەى نەكىرۇم نەكرد تا دانەكانىم چاكبكەم قەستىم بەناسۆر كرد كە تاقمە تەواوەكەى ئەكىنام بىنى.

(ئیکینا ۱۰۰۰ ئیکینا ئۆکۆرۆ۱۰۰۰۰) وەك كەسنىك پرسيارم كرد كە نەتواننىت باوەربكات،

گەرانەوەى پياوپك سى و حەوت سالە مردووه٠

(بەلى، بەلى) ئىكىنا زياتر نزيكبووەوەو بەسەرسامىيەوە تەوقەمانكردو باوەشمان بەيەكداكرد.

من و ئیکینا دوو هاوریّی نزیك نهبووین، له و روّژانهدا ناسیم که ههموو کهسیّك دهیناسی، ئهو بوو دهچووه سهر سهکوّی یانهی فهرمانبهران، ئهو بوو وتاری دهخویّندهوه تا ههموو گیانی شهلاّلی عارهق دهبوو، ئهو بوو راقهی سادهی بیروبوّچوونه کانی زهعیم نیریری بلاّوده کرده وه، چاپیّکی شیّواو له سهر کاغهزی ههرزانبهها،

زاناكانى كۆمەلناسى كاتيان زۆر بوو تا ھەموو جۆرە رادىكالىيەكان پىرۆز بكەن، بەلام ئىمەى پياوانى زانستەكان تەنھا بەكەشتىي بەتال دەمانبىنىين.

به لام ئیکینا-مان به شیّوه یه کی جیاواز ده بینی، نازانم بوّچی له شیّوازه تونده که ی خوّشبووبووین، نامیلکه کانیشیمان له لا ئاسایی بوو، ته نانه ت سه رسامیش بووین به شیّوازی مامه له کردنی له گه ل کیّشه کاندا، ئه و هیّشتا پیاویّکی گرژه و چاوی بوقی هه یه و پیّسته رهنگکراوه که شی له گه ل تیّپه ربوونی سالاندا شیّوابوو، ئه وه ی ناوبانگی ببیستیّت وه ل وتاربیّژیّک، به ئاسانی ناتوانیّت بیّهیوایی خوّی به بینینی بشاریّته وه، چونکه قوولّیی وتاره کانی پیّویستی به جوّریّک رووخوّشییه، به هه رحال خه لکی لای ئیّمه ده لیّن: نیّچیری به ناوبانگ هه موو کاتیّک سه به ته ی راوچی پرناکات،

(تۆ زىندوويت ٠٠٠٠؟) بەلە رزىنەوە پرسىارم لىكرد٠

(تۆ ناتوانىت بگەريىتەوە)، ھاوارمكرد،

ئیشارهتی کردو وتی: (پیّویسته ههندیّك دهستنووس بهدهستبیّنم)، یان وابزانم وتی: (دهبیّت ههندیّك بابهت بهدهستبیّنم)،

من پێموابوو سەركێشە ئەگەر بگەرێتەوە، بۆردومانەكە تەواو نزيكبووبووەوە، هێزەكانىشمان بەلايەنى كەمەوە بەھەڧتەيەك يان دووان تێكدەرەكان دەردەكەن، ھەستكردن بەرەوايى مەسەلە ى بياڧراو بەرگريى بەكۆمەڵ پريكردبووين، بۆيە گوێمان پێنەدەدا تا ھەواڵى شكانى نسۆكاو داگيركردنى شوراى زانكۆمان لە ھەمان رۆژى چۆڵكردنەكەدا بىست، ئەوەى ھەواڵەكەى پێوتىن خزمێكى پرۆڧىسۆر زىك بوو، ھەروەھا پێشيوتىن كەوا دووان لە وانەبێژەكان كوژراون و

يەكىكىان لەگەل سەربازە فىدرالىيەكاندا پىش كوشتنى كەوتووەتە مشتومر، ئىتر ئىمە پىويستمان بەكەس نەبوو تا يىنمانبلىت ئەوە ئىكىنايە،

ئيكينا بەپێكەنىنەوە وتى: (منم سنم) وەلامەكەى دلْخۆشكەربوو بۆى، چونكە دووبارە پێكەنىيەوە٠

تەنانەت يىكەنىنەكەشى كە ئىستا بىرمدىتەوە، وشك و شىواو دەردەكەوت٠

هیچ شتیک وهك ئهو دهنگه تیژه نییه که له و روزانهدا سهرتایای یانهی فهرمانبهرانی دهههزاند.

(به لام ئیمه بینیمانیت) ، ههروه ها وتم: (بیرته ئهو روزه ی ناو شورای زانکومان چولکرد؟).

وتى: (بەلى)

(وتيان دەرنەچوويت؟)

(به لام دهرچووم) ئاماژه یه کی کرد (دهرچووم۰ مانگی دواتر بیافرا-م جیهیشت)۰

(جێتهێشت…!) له و ساتهدا ههستكردنم زوٚر سهيربوو، له چركهساتێكدا ههستم بهو قێزهونييه قووڵهكرد كه ههركاتێك دهربارهى ئهو تێكدهرانهى خيانهتيان له سهربازهكانمان كردوه دهمانبيست، ئهوانهى خيانهتيان له نهتهوه تازهپێگهيشتوو و مهسهله رهواكهمان دهكرد، بو ئهوهى دهرچوونێكى سهلامهت بو نهيجيريا بهدهستبێنن، بو گهيشتن بهخوێ و گوشت و ئاوى سارد، كه گهمارو لێى دوورخستبووينهوه،

(نا، نا، مەسەلە كە وانىيە، بەو شىۆوەيە نىيە كە بۆيدەچىت) ئىكىنا وەستا، شلى كراسە خۆلەمىنشىيەكەيم بەسەر شانەكانىيەوە تىبىنىي كرد.

(به هۆی فرۆکه یه کی خاچی سووره وه سهفه ری ده رهوه م کرد، چووم بۆ سوید)٠

هەندىك شپرزەيى، سەرسورمان و شەرم٠

شته که سهیربوو، چونکه ئهم پیاوه جهماوه ری هانده دا.

بیرمه چۆن له دوای جاری سهربهخویی بیافرا کوبوونهوهی ریکدهخست، له گورهپانی ئازادیی کوبووینهوه، ئهو وتاری دهخویندهوه و تاری دهخویندهوه و تاریخ و تار

پرسیارم کرد: (چوویت بۆ سوید؟)

هیچی دیکهی نهوت زانیم نایهویّت زیاتر بلّیّت، نایهویّت پیّم بلّیّ چوّن بهزیندوویی له شورای زانکوّ دهرچووه، یان چوّن توانیی سواری ئهو فروّکهیه ببیّت، دهزانم ژمارهیهك مندالّ له كوّتاییهكانی جهنگدا بهئاسماندا بوّ گابوّن گواسترانهوه، به لاّم نهمبیستووه خهلّك له سهرهتای جهنگ و بهفروّکهی خاچی سوور گواسترابیّتنهوه.

بیدهنگی و شله ژانیك دروستبوو.

(ههموو ئهم ماوهیه له سوید مایتهوه؟) پرسیارم لیٚکرد٠

(به ڵێ، ته واوی خێزانه که م له ئه بجانا بوو، کاتێك بۆردومانيان کرد. که سيان ده رنه چوون، هيچ هۆيه ك بۆگه رانه وه م نهمابوو،) وه ستا بۆ ئه وه ده نکێکی سه خت ده ربکات، که ويستی پێکه نين بێت، به لام وه ك زنجيره كۆکه يه ك ده رکه وت.

(لهگهل دکتور ئهنیا بق ماوهیهك پهیوهندیم ههبوو، سهبارهت بهدروستکردنهوهی شورای زانکوّکه پێیوتم، وابزانم پێشیوتم که توّش دوای شهر سهفهری ئهمریکات کردووه).

له راستیدا من و ئهبیر ههر دوای شه رله سالی 1970 دا گه راینه وه نسوّکا، به لام بق چهند روّژیّك، له وه زیاتر نه مانتوانی به رگه بگرین، کتیّبه کانمان له باخچه که ی پیشه وه له ژیر دار مانجو سیّبه رداره که دا بوو بووه مه لوّیه کی خه لوز تو توپه لیّك که لوپه لی به کلس بوو له حه وزی حه مامه که دا، تو ماره ما تماتیکییه کانم وه ك کاغه زی ئاوده ست به کارهی نرابوون، شیّوازه ماتماتیکییه کانم که به خویّند کاره کانم ده و ته وه شیّویّند رابوو، پیانوّکه سه پیانوّکه ی ئهبیر نه مابوو، روّبی ده رچوونه که ما تم بو و ده رووانه مه بو وانامه م له ئیبادان له به رمکر دبوو، شتیّکی پیسرد رابوو، ئه و روّبه ئیستا فریّد راوه و میّرووله به ناویدا ها توچو ده کات، میّرووله کان سه رقالن و ئاگایان له چاودیّریکردنی من نییه، ویّنه کانمان دراون، چوارچیّوه کانیان شکیّند راون بویم روومان له نه مریکا کردو تا 1976 نه گه راینه وه و

خانویٚکیان له شهقامی ئزینویز بق تهرخانکردین، تا ماوهیهکی دوورودریٚژ خوٚمان له گوزهرکردن بهشهقامه کونهکهماندا، دهبوارد۰

نهماندهویست خانووه کۆنهکهمان ببینین، دواتر بیستمان که جینشینه نوییهکه دار مانجق پر سیبهرهکهی بریوه٠

ههموو ئهمانهم بهئیکینا وت، به لام پیّمنهوت کهوا ماوه یه که بیرکلی ماینه وه و چوّک بیل-ی هاوریّم دامه زراندنیّکی له ویّ بوّ دابینکردم، ئیکینا بوّ ماوه یه که ببیّده نگی مایه وه، پاشان وتی: (حالّی کچه بچکوّله کهت (زیّك) چوّنه؟ بیّگومان ئیستا گهوره بووه و ژنیّکه)

بیرمه ههر جاریّك دهمانبرده یانهی فهرمانبهران، پیداگریی دهكرد تا پارهی فانتاكهی زیك بدات، چونكه وهك خوّی دهیوت جوانترینه له ناو مندالهكاندا، گومانیشم ههبوو كه لهبهر ئهوه ئهم كارهی دهكرد كه بهناوی سهروّكهكهمانهوه ناومان نابوو، ئیكیناش یهكیّك بوو له لایهنگرانی پیّش ئهوهی واز له جولانهوهكه بهیّنیّت بهبیانووی ئهوهی گوایه زوّر ئاسایی بووه.

بەلە ھجەى خۆماڵى ئىجۆ وتم (شەڕ زىكى لێسەندىن) قسەكردن بەئىنگلىزى دەربارەى مردن لە لام كۆتاييەكى بێزاركەرى ھەبوو.

ئيكينا بهقوولي ههناسهي دا، به لام تهنيا وتي: (بهداخهوه)، هيچي ديكهي جگه له و وشهيه بن نهوترا.

خۆشحالبووم كە نەيپرسى چۆن مرد. (چۆن)ى جۆراوجۆر نەبوو بۆ مردن، سەرسام نەبوو، وەك ئەوەى قوربانىيەكانى جەنگ تەنيا رووداوبن و ھىچى دىكە.

وتم: (دوای شهرِ مندالیکی دیکهمان بوو، کچهکهی دیکهمان)، به لام ئیکینا به پهله قسهی ده کردو وتی: (ههرچی له توانامدابوو کردم، خاچی سووری نیودهولهتیم جیهییشت، چونکه پره له خه لکی ترسنوّک، ئهوانهی ناتوانن بهرگری له مروّف بکهن. دوای ئهوهی ئه و فروّکهیه له ئیکیت بهردرایهوه، ئیتر پاشگهزبوونهوه، وه ک ئهوهی نهزانن ئهوه تهواو ویستی جهنهرال جوون-ه، به لام ئهنجومهنی جیهانیی کهنیسهکان، بهردهوامبوو له ناردنی یارمهتی له ریّگهی ئاسمانییهوه له ئولییهوه، ئه و شهوانه له وی له ویسالا بووم کاتیک کوبوونهوهی، ئه وه گهوره ترین چالاکییان بوو دوای جهنگی دووهمی جیهانی، کوکردنهوهی یارمهتی ریّکخرا، بیافرییهکان له ههموو پایته خته ئهوروپییهکانهوه ریّکخران دهربارهی خوپیشاندانه گهوره که بیستت له گوره پانی (الطرف الاغر) من له ریّبهرهکانی بووم، چیم له توانادا بوو کردم.)

دلنیا نهبووم قسه بن من دهکات، ئهوهی بن منی باسکرد، زوّرجار بن کهسانی دیکهی وتووهتهوه، نیگای چاوم پهرییهوه سهر دار مانجوّکه، پیاوهکان هیشتا له وی کوّبووبوونهوه، نازانم ههموو موّزو پاقله سودانییهکهیان خواردووه مان نا۰

له و ساتهدا ههستم بهسۆزیکی کپکرد پریدهکردم، سۆزیك هیشتا جیینههیشتووم٠

له ئوتومبيله كهماندا خوينيكى نامق ههيه ٠٠٠٠

(کریس ئۆکیجبۆ مرد، وانییه؟) ئیکینا لنّی پرسیم و وای لنّکردم دووباره تەرکیز بکەمەوه، بۆ ساتنّك، له خۆم پرسی دەیەونّت ئینکاری لهگەرانەوەی خنّوی ئۆکیجبۆش بۆ ژیان بکەم، بەلام ئۆکیجبۆ مرد، بلیمەتەکەمان، ئەستنرەکەمان، ئەو پیاوەی شیعرەکانی ھەموومانی دەجولاند، تەنانەت پیاوانی زانستیش.

(بەڵێ جەنگ ئۆكىجبۆى برد)

(كەلە پياوێكمان لە قۆناغى دروستبووندا لە دەستچوو)

(راستده که یت، ئه وه نده ئازابو و بتوانیّت بجه نگیّت) هه رکه ئه مه م وت هه ستم به په شیمانی کرد، ته نیا مه به ستم پیّزانین بوو بق کریس ئزکیجبز، چونکه وه ک ئیمه ئه ویش ده یتوانی له به ریّوه به رایه تیبه کدا کاربکات، به لام رازی نه بوو، تفه نگیّکی وه رگرت بن به رگرییکردن له نسوّکا، نه مویست ئیکینا به هه لّه لیّمتیّبگات، پرسیاریشم لیّکرد که پیّویست ده کات داوای لیّبوردن بکه م، به لام ئه و خه یالّی رقیشتبوو.

با وردهورده خاکوخۆلی له سهر شهقامه که کۆدهکردهوه و گه لای وشکی درهخته کانی دهخسته جوله و رهنگه به هن هه مستکردنم به شهرمه زاری بنّت، دهستم کرد به قسه کردن به ئیکینا ده رباره ی روزی گه رانه و ممان بن نسوکا، ده رباره ی دیمه نی و یرانه ، سه قفه پهرشوبلاوه کان ، خانووه کونکونکراوه کان که به پهنیری سویسریم چواند کاتیک گهیشتینه ئه و ریگه یه یه به خولیری - دا تیده پهرینت ، سه ربازه کانی بیافرا رایانگرتین و سه ربازیکی برینداریان خسته ناو ئوتومبیله که مانه وه ، خوینی چورایه سهر کوشنی دواوه ، چونکه سهر کوشنه که درابوو ، خوینه که قوول چورایه ناوه وه و خوینیکی ناموه و نوتومبیله که بوو .

نازانم بۆچى ئەم چىرۆكەم بۆ ئىكىنا گێڕايەوە، بۆ ئەوى وادەركەوێت واتايەكى بۆ ئەو ھەيە، ئەوەم بۆ زيادكرد كە گوايە بۆنى خوێنى سەربازە بريندارەكە، ئەوى بىر ھێناومەتەوە، چونكە من وامدەزانى سەربازە فيدرالىيەكان لێيانداوە تا مردووه، خوینه که شیان له سهر شهقامه که رشتووه بینگومان ئهمانه راستنین و شتی واشم ههرگیز به خهیالدا نه هاتووه و خوینی سه ربازه که ش ئیکینای بیرنه هیناومه ته وه پیموابیت ئه ویش چیر و که که ی پی سه یربوو، به لام قسه ی نه کرد.

ئاماژەيەكى كردو وتى: (زۆرم چيرۆكى جۆراوجۆر بيستووه)٠

پرسیم: (ژیان له سوید چۆن بوو؟)

(سالی رابردوو خانهنشین بووم برپیارم دا بگهریّمهوه تا ببینم)، (ببینم)ی بهجوٚریّك وت وهك ئهوهی مهبهستی فراوانتر بیّت له بینین بهچاو .

سەردانى ئەبىر

پرسیم، ئەی خیزانەكەت؟

ژنم نههێناوه٠

ئۆو٠

ئەى حالى ھاوسەرەكەت چۆنە؟ نىنا ٠٠٠ وانىيە؟

ئەبىر.

به لني، بنگومان ئهبير، ئهو ژنه چاكه،

ئەبىر سى سال لە مەوبەر بەئارامى نوست. بەلە ھجەى خۆمالى وتم، برىسكانەودى ھەندىك فرمىسك لە چاودكانىدا سەرسامى كردم. ناودكەى بىرچورەتەود، بەلام بەرىگەيەك لە رىگەكان دلخۇشىيى دامەود، ردنگە دلخۇشكردن زدمەنىك بىت كۆتايى ھاتبىت لە جىھانى ئەگەردكاندا. ئىستا دەزانم ئىكىنا پياوىكە لەگەل خۆيدا بارى ئەودى ھەلگرتورد، كە دەبوايە ھەببوايە.

بمبووره ۱۰۰۰ بمبووره

گرنگ نییه ۰۰۰۰ ئەو سەردانم دەكات،

چۆن...؟ پرسیاری لیّکردم و چاوهکانی پربوون له سهرسورمان، ههرچهنده گومانی تیّدا نییه که گویّی لیّم بوو. سهردانم... سهردانمدهکات.

(زۆر چاکه)، بەتۆننىكى بىلايەنانە ئەمەي وت، كە مرۆف بۆ ھىواشكردنەوەي شىت بەكارىدەھىنىت.

مەبەستم ئەوەيە، ئەبىر سەردانى ئەمرىكاى كردووە ٠٠٠٠ كچەكەمان لە ونى پزىشكە٠

ئۆو بەراست، ئىكىنا بەگەشكەوە پرسى، من ناھەقى ناگرم· ئێمەى خوێندەواران، سنوورێكى توند بەدەورى ئەو شتانەدا دادەنێين كە بەراستى دەزانين.

منیش تا سهردانی یه کهمی ئیکینا وه ک ئه و بووم سی هه فته دوای مهراسیمی ناشتنی، به ته نیابووم، نه کیر و کوره کهی گهرابوونه وه بر نهمریکا گویم له دهرگاکه بوو له قاتی خواره وه داخراو کرایه وه و دووباره داخرایه وه گویم پیننه دا، چونکه روّرجار بای ئیّواران ده بیّته هرّکاری ئه وه، به لام گویّم نه له خشه ی گه لابوو له ده ره وه یه په به به دوره وه و به دوره وه یه دوره وه به دوره وه به دوره و به له خواره و به دوره و به به کیدا ده دا ده دا به دوره و به به کیدا ده دا ده دا به دوره و به به کیدا ده دا ده دا به دوره و به به کیدا ده دا ده دا به دوره و به به کیدا ده دا ده دا به دوره و به به کیدا ده دا به دوره و به به که دوره و به به کیدا ده دا به دوره و به به که دوره و به دوره و به دوره و به به که دوره و به دوره

ئیستا که بیر له و رووداوه دهکهمهوه، پیموایه نهترسام وهك ئهوهی پیویست بوو بترسیم. گویم له ته پهی پی بوو له سهر پلیکانهکان بهههمانشیوه که ئهبیر سهردهکهوت، ههموو سییهم پله یهك بهتوندی پیی پیدا دهدا، بهبیجوله له تاریکیی ژوورهکهماندا دهکشا، ههستم بهراکیشانی سهرجیگهکهم کرد، شیلانیکی هیواشی قولهکانم و قاچهکانم و سنگم، له شقورسبوونیک به نیستاشه وه ناتوانم به ری لیبگرم، دواتر له خه و بهناگاهاتم، وهك دوای ههموو سهردانه کانی دیکهی، به پیستیکی نه رم و بوندار به بونی نیفیا،

زۆرجار دەمویست بەنیكیرۆ بلیّم كە دایكى ھەفتانە لە وەرزى وشكیداو لە وەرزى بارانیش كەمتر، سەردانم دەكات، بەلام نەمدەویْرا، نەبادا ببیّته بیانوویەك بەدەستیەوەو لەگەل خۆیدا بمییّچیّتەوە بۆ ئەمریكا، لە ویّش ناچاربم بەو ژیانەى كە بەھەموو ھۆكاریّكى خۆشگوزەرانى دەورەدراوە، بژیم كە ھەندیّكجار وا دەردەكەویّت نەزۆكەو بیّمانایە، ژیانیّكە پرە لە وەى پیّیدەلیّن دەرفەت، ژیانیّكە بۆ من نییه،

ئەگەر لە شەرەكەدا سەركەوتووبووينايە، چى دەبوو؟

هەندێكجار له خۆم دەپرسم، ئەگەر له شەرەكەدا سەركەوتووبووينايە چى روويدەدا، رەنگە لە وڵاتانى پشت دەريادا

بەدواى ئەو دەرفەتانەدا نەگەراينايە، رەنگە ئۆستا لە خەمى ئەوەدا نەبوومايە كچەزاكەم بەزمانى ئىجۆ قسەناكات، لە دوا سەردانىدا بۆ لامان نەيدەزانى بۆ دەبۆت ئۆوارەباش لە خەلكى نەناسراو بكات، چونكە لە جيھانە ئەمرىكىيەكەيدا يۆرسىتە مروف بيانوويەك بۆ دواندنى ئاسايى-ش بدۆزۆتەوە.

كى دەزانىڭت؟ رەنگە ئەگەر سەركەوتووش بووينايە ھىچ نەگۆرايە٠

كچەكەت ئەمرىكاى خۆشدەويت؟ ئىكىنا پرسيارىكرد٠

ئەو بەشنوەيەكى زۆر چاك كاردەكات.

وتت يزيشكه ؟

به لنى، هەستمكرد ئىكىنا شايستەى ئەوەيە زياترى پێبلێم، بەلام شلەژانەكە هێشتا ئارام نەبووەتەوە، بۆيە وتم: لە شارۆچكەيەكى بچووك دەژى لە كۆنىكتىكت، نزىك رود ئىلاند، نەخۆشخانەكە ئاگادارىيان بلاوكردەوە كە پێويستيان بەپزىشكىكە، كاتێك خۆى پێشكەشكرد، سەيرێكيانكردو وتيان پزيشكى بێگانەمان ناوێت، بەلام ئەو لە دايكبووى ئەمرىكايە -كاتێك لە بىركلى بووين لە دايكبووە- بۆيە ناچاربوون دايبمەزرێنن،،، پێكەنىم، ويستم ئىكىناش لەگەلمدا پێبكەنێت، بەلام پێنەكەنى.

ئۆو، به لنى لانىكەم كارەكان بەو شنوە خراپەى لاى ئىنمە نەبووە بىرتە خوىندن لە كۆتايى پەنجاكاندا لە ئۆيوبۆ چۆن بوو؟ يرسيارى كرد.

سەرم لە قاند بۆ ئەوەى تێيبگەيەنم كە بىرمە، ھەرچەندە نەدەكرا ھەمان ئەزموونمان وەك خوێندكارى دەرەوە ھەبووبێت، ئەو خوێندكارى ئۆكسفۆردە، بەلام من ھەرگيز لە ئنگلتەرا نەمخوێندووه،

كەس فيرنابيت،٠٠٠

یانهی فهرمانبهران توپکلی ئهوهی جاران نییه، ئیکینا وتی نهم بهیانییه چووم.

من زوّر له میّره نهچووم، تهنانهت پیّش ئهوه ی خانهنشینیش بیم. گهیشتبوومه ئه و بروایه ی که تهمهنم زوّر بووه و تهو شویّنه گونجاو نییه بوّم، ئه و تازه پیاکهوتووانه کهس فیّرناکهن، بیروّکه ی نویّ نییه، ههموو زانکوّ بووه ته سیاسهت و سیاسهت و سیاسهت، خویّندکارهکانیش نمرهکانیان یا به پاره یان بهجهستهیان دهکرن.

بەراست؟

ئۆو، بەلىخ، شتى زۆر دارپماوه، كۆبوونەوەكانى ئەنجوومەنى ئىداره، بووەتە شەرپى تايفى و كەسىيى، ئاى كە شەرمەزارىيە، جوزىفات ئۆدىنا-ت لە بىرە؟

(سەماكەرە مەزنەكە؟)

بۆ ماوەيەكى زۆر بىرم پەرشوبلاوبوو، چونكە ماوەيەكى زۆرە بىرم لە جوزىفات نەكردووەتەوە، كە لە و رۆژگارەدا باشترىن سەماكارى ناو شوراى زانكۆبوو٠

وتم: (بەلى، بەلى، وابوو)

ههستم بهپیزانینیکی زورکرد، چونکه یادهوهرییهکانی ئیکینا له ویدا وهستا، له کاتیکدا جوزیفات هیشتا پیاویکی راست بوو.

(جوزیفات ماوه ی شهش سال بریکاری زانکوبوو، به پیوه به ریّتیی ئه م شویّنه ی وه ک ئه وه ده کرد ده واجنی باوکی بیت. پاره کان دیارنه ده مان، چهندین ئوتومبیّلی نویّمان دهبینی که هه لگری ناوی دامه زراوه ی بیانیی وههمی بوون. ههندیّک خه لّک چوونه دادگا بق شکاتکردن، به لام بیّهوده بوو. ئیراده ی خقی سه پاند بوو. وای لیّهات ته نیا خقی بریاری ده دا، کیّ به رزده بیّته وه کیّی تر بیّبه شده کریّت. به کورتی ئه و پیاوه به ته نیا وه ک نه نجوومه نی زانکو ره فتاری ده کرد. نهم بریکاره نویّیه ی نیّستاش زوّد دلسوّزانه جیّپیّی هه لّده گریّت. وه ک ده زانیت من له وه ته ی خانه نشینکراوم تا نیّستا موجه م وه رنه گرتووه.)

(ئهی بق یه کیّك شتیّك ناكات؟ ... بقچی؟) ئیكینا پرسیاری كرد بق ساتیّکی كه مه ستم كرد ئیكینای جاران لیّرهیه، له دهنگ و تورهبوونیدا، بیرمكه و ته و پیاویّکی ئازابوو و رهنگه ئیستا بقكسیّك له دره خته كه ی نزیكمان بدات .

(زۆر چاكه) بهگالتهجارپییهوه، (زۆربهی وانهبپرهكان میرووی له دایكبوونیان دهگورن دهچنه بهشی خزمهتگوزاریی فهرمانبهران و بهرتیل دهدهنه كهسیك تا پینج سالیان بن زیاد بكات كهس نایهویت خانهنشین بكریت،)

(ئەمە لە ھەموو لايەكى ولاتدا روودەدات، نەك ھەر لىرە٠) سەرم بەھيواشى بەملاولادا گيرا، بەھەمانشىوەى كەسەكانمان لىرە كە وا راھاتوون وەك ئاماۋە بەحالەتىكى ناخۇش و حەتمى سەربادەن.

(له رۆرتنامهکاندا دەربارەی دەرمانی ساخته دەمخویندەوه، پیدەچیت راست بیت) ئیکینا وای وت. وا بیرم کردەوه که ئهم باسهی ههروا بهرییکهوت نهبیت. دەرمانی ساختهو فروشتنی ئهو دەرمانانهی وادهی بهکارهینانیان تهواو بووه، تاعونیکی دیکهیهو تووشی ولاتهکهمان بووه، ئهگهر ئهبیری هاوسهرم بهو شیوازه نهمردایه، قسهکانم له لا ئاسایی بوو. بهلام من شلهژام، له خوم پرسی، تو بلیی ئیکینا چونیهتیی مردنی ئهبیری زانیبیت و بیهویت بوی باسبکهم، تا ئهو شیتییهی زیاتر بو ناشکرا بکهم که تیامدا ههستی پیکردوه،

(دەرمانى ساختە زۆر ترسناكە)، ئەمەم بەشێوەيەكى ترسناك وت و سووربووم لە سەر ئەوەى ھىچى دىكەى بۆ نەدركێنم. رەنگە من ھەڵەش بووبم سەبارەت بەو پىلانەى ئىكىنا، چونكە لە سەر باسەكە نەرۆيشت.

ئايا ژيانت باشه؟

له وهرزی بارانبارینیشدا، ههر کاتیّك جوّگهله یهك دهدوّزمهوه، که بههوّی ههلمژینی باراناو له لایهن زهوییهوه دروستبووه، شاگهشکه دهبم به و دهسکهوته، روّژنامهکان دهخویّنمهوه، بهباشی دهخوّم، یارمهتیده کهم، هاریسوّن، له ههفتهیه کدا پیّنج جار دیّت و ئه و شوّربای (ئوّنجوّ)یهی ئه و دروستیده کات بیّویّنهیه، زوّر جار قسه لهگهل کچه کهمدا ده کهم هه نیّوان دوو ههفته شدا که ته له فونه کهم مردار دهبیّته وه، به پهله ده چم بوّ کوّمپانیای ته له فوّن تا بهرتیل بدهمه کهسیّك بوّم چاکبکاته وه، گوّقاره خوّلاوییه زوّر کوّنه کانی سهر کتیّبخانه کهم هه لده دهمه وه، به توولّی بوّنی دار (نییم)هکان ده کهم که ماله کهم له مالّی پروّفیسوّر ئیبوه جیاده کاته وه و دهبوایه بوّنیان خوّشبوایه، ههرچه نده ئیّستا نازانم به ته واوی چی چاکده کاته وه.

من ناچم بق كليّسه، دواى يەكەم سەردانى ئەبىر وازم ليّهيّنا، چونكە ئيّستا لە يەقىندا ناژيم، سەرسامىمان بەرامبەر بەمردن، پالمان بەئاراستەى دىندارىيەوە پيّوەدەنيّت، وامليّهاتووە يەكشەممان لە بالە كۆنەكەدا دادەنىشم و چاوديّرىيى بالّندەكان دەكەم كاتيّك لە سەر سەقفەكەم دەنىشنەوە، وا ديّته خەيالْمەوە بەسەرسامىيەوە لە سەرەوە قيّزمان لىدەكەنەوە،

(ئایا ژیانت باشه ۱۰۰ بابه؟) له م دواییانه دا نیکیرو پرسیاری لیکردم، به و گوزارشته ئهمریکییه بیزارکه ره پیموت: ژیانم باش یان خراپ نییه ، زور به ساده یی ئه وه ژیانی منه ، ئه وه ش له هه موو شت گرنگتره .

به ئیکینام وت که لهگهلمدا بنته وه بر ماله وه ، به لام ئه و وتی که به سهر رنبوه یه بر ئنجن ، کاتنکیش که پرسیم ئاخن جارنکی دیکه دنت ده سته کانی به شنوه یه خولاند که ئاماژه یه به رازیبوون ، من زانیم که ههرگیز نایه و جارنکی دیکه ش نایبینمه وه و تا رویشت سه یری ئه و پیاوه داکه و تووه م کرد . به ئو تومبنی له که م گه رامه وه بر ماله وه و بیرم له و ریانه ده کرده وه که به سه رمان برد و ئه وه ی که ماوه ، هه موومان ، ئه وانه ی له و روز ه خوشانه ی پیش جه نگ ها تو چوی یانه ی فه رمانبه رانمان ده کرد .

به هن ئه و شوخته بچوکه ی ههفته ی رابردوو دروستبوو کاتیک له به رده م ماله وه رامگرتبوو، ئیستا زوّر به وریایی ئوتزمبیله مارسیدسه که م ده خهمه گه راجه که وه مه رچه نده ئیستا ته مه نی بووه ته پازده سال، به لام هیشتا له حاله تیکی زوّر باشدایه .

بیرمه نیکیرق چهندی پیخوشبوو کاتیک له ئه آلمانیا شه حنمان کرد، له وی کریم، ئه و کاته ی چووم بو وه رگرتنی خه لاتی زانسته ئه فریقییه کان ئه وسا نویترین مودیل بوو، من ئه وه م نه ده زانی، به لام هاوری میردمنداله کانی نه کیرق هه مووی ده هاتن بو سهیر کردنی بیگومان ئیستا هه رکه سیک مارسیدس لیبوخریت، له کوتونو وه به به کارهینزاوی هاورده یکردووه، ئه بیر به رده وام گالته ی پیده کردن و ده یوت: ئوتومبیله که مان کونه، به لام زور له و ئوتومبیلی (ته که ته کانه وی نابوون) باشتره که به بی قایشی سه لامه تی لیده خورن ئه و هیشتا روحی گالته ی تیداماوه، کاتیک سه ردانم ده کات، جارجاره ختوکه م ده دات، ده ستم پیداده هینیت، زور باشیش ده زانیت ده رمانی پروتستاته که شتیکی له ویدا له ناوبردووه، به لام به مه بویه ده کات تا لاساریم له گه لادا بکات و پیکه نینه گالته جارییه که یه ره لا بکات .

له يێڮهنين بهردهوام به، نهنه

رۆژى ناشتنەكەى، كاتىك كچەزاكەمان قەسىدەكەى (لە پىكەنىن بەردەوام بە، نەنە)ى خويىندەوە، بىرم لە وە كردەوە ئەو ناونىشانە چەند گونجاو و جوانە، وشە مندالانىيەكانى شىعرەكە فرمىسكى لە چاوەكانم باراند، ھەرچەندە گومانم وابوو كەدايكى زۆربەى نووسىبىت.

له رێگهی چوونه مالهوهمدا بهچواردهوری گۆرەپانهكهمدا رووانی، هاریسۆن كهمێك بهباخدارییهوه خهریكبوو، له م وهرزهدا زیاتر خهریكی ئاودێری بوو، قهدی گوڵهكان بووبوونه چیلكهی وشك، به لام درهختی كهرهزهكان هێشتا بوێرانه سهوزو تهریبوون.

دەرمانەكانم خەلك ناكوژن٠٠٠

تەلە فزيۆنەكەم پێكرد، هێشتا شاشەكەى تەرزەى ھەبوو، ھەرچەندە كورە باشەكەى دكتۆر ئۆتاجبۆ، كەئەندازياريى ئەلە كترۆنيى دەخوێند، ھەڧتەى رابردوو ھات تا بۆم چاكبكاتەوە، كەنالە ئاسمانىيەكانى دواى زريان و ھەورە تريشقەكەى ئەم دواييە، بوون بەھەلْم. بەھەرحال مرۆڤ دەتوانێت چەند ھەڧتەيەك بەبى كەنالەكانى BBC و CNN بژى، بەرنامەكانى كەنالى كەنالىكانى كىنىشان دەدات بەنىمچە بەرنامەكانى كەنالى كىنىشان دەدات بەنىمچە رووتى سەمادەكەن.

كەناڭى ATN ى نىشتمانى پىش چەند رۆژىك چاوپىكەوتنى لەگەڵ پىاوىكى دىكە نمايشكرد، لە وانەى بەھاوردەكردنى دەرمانى ساختە تاوانباركراون، ئەمجارە دەرمانى پەتاى تايفۆئىد.

(له راستیدا دهرمانه کانم خه لك ناکوژن) نهمه ی بق روونکردنه و و ت له پیش کامیرا دانیشتبوو و ه ك نهوه ی ناگاداری بق جه ماوه ر بلاویکاته و ه ، (نه و ده رمانه ته نیا نه خق شییه کانتان چاك ناکاته و ه) ،

تەلە فزيۆنەكەم كوژاندەوە، چيتر بەرگەى بينينى لێوى لە رزۆكى كابرام نەدەگرت، بەلام زۆر ئيستفزازى نەكردم، وەك ئەو شێوە ناخۆشەى ئەگەر سەردانەكانى ئەبىرم لێبېردرێت.

تەنيا ھيوام خواست جاريكى دىكە بەئازادى ريى سەفەر بەوانە نەدەن بۆ چين يان بۆ ھيند يان بۆ ھەر شويننيك كە دەرمانى ئىكسپايەرى لىدىنن، ئەو دەرمانانەى خەلك ناكوژن، بەلام وادەكات نەخۆشى بىيان كوژیت،

ئەوەى بەرپوەيە چاكترە

من ئیستا له کتیبخانه که م دانیشتووم، به رده وام لیره یارمه تی نه کیروّم ده دا له ئه رکه کانی وانه ی قورسی بیرکاریی دواناوه ندی، چه رمی کورسییه که پته وه، بوّیه ی رهنگی کراوه ی رهفه ی کتیبه کان خه ریکه تویّخ هه لّده ده ن، له خوّم ده پرسی بوّ له ماوه ی ئه م چه ند سالّه دوورود ریژه دا که س پیّی نه وتووین که ئیکینا نه مردووه ،

ههر بهراستی، چهندین چیرۆکمان بیست دهربارهی ئهوپیاوانهی ههمووان وایاندهزانی مردوون و له پریکداو له دوای سالی 1970 پاش چهند مانگیك یان تهنانه پاش چهند سالیک بهزیندوویی خویان بهماله کانیاندا ده کرده وه ده توانم بیهینمه بهر چاوی خوم چهنده خول ده کرا به سهر ئه و پیاوه دارماوانه دا له لایه ن که سوکارییانه وه که له نیوان باوه رنه کرده و بینهیواییدا گیریانخواردبوو، ئیمه کهمتر باسی شهره که ده کهین، که باسیشی ده کهین به بالوزییه کی خوکرده وه ده ده ده کهین، وه که نه کاتی بوردوومانی خوکرده وه ده ده دویشدا وه که که به کاتی بوردوومانی ههوایی که له دوایشدا وه که لاشه ی پر په له یه پهمهی له سهر پیستی به خه لوزیوو، ده یانناشتین، ئه وه گرنگ نه بیت به تویکلی (کاسافا)مان ده خوارد و سه یری هه لئاوسانی سکی منداله کانمان ده کرد، به لام گرنگ مانه وه مان بیت به زیندوویی، پیده چیت ئه مه ریکه و تنیک به زیندوویی له بیافرا ماوینه ته وه ه

تەنانەت من و ئەبىرىش كە چەند مانگىك گفتوگۆمان بوو بى ھەلبى داردنى ناوى مندالى يەكەممان، زىك، زۆر بەخىرايى لە سەر ناوى نىكىرى رىككەوتىن، كە بەزمانى ناوچەيى خۆمان ماناى ئەوى بەرىوەيە چاكىرە.

ئيمه ٠٠٠٠٠٠ بق پيشهوه دهروانين، تهنيا بق پيشهوه٠

^(*) شەرى ناوخۆى نەيجىريا، كە بەشەرى بيافرا ناسراوە، لە 6ى يۆليۆى 1967دا ھەلايساو تا 13ى ينايرى 1970 بەردەوام بوو، ھۆكارى سەرەكىشى جيابوونەوەى پاريزگاكانى باشوورى نەيجىرياو بانگەوازى سەربەخۆييان بوو لە ژير ناوى بيافرا-دا. ئەو شەرە بەدروستبوونى برسىيتىي زۆرو كۆمەلكوژىي بەرفراوان ناسراوە.

سەرچاوە:

ثماره (51) ی گوفاری (نزوی) - وهرگیرانی بن عهرهبی: عطیة صالح الاوجلی،